

**Miljø- og
Ligestillingsministeriet**
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 11. oktober 2024
Sagsnummer: 2021-1298
MIM 110-24

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering om polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH) i lerduer, i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH) (komité sag)

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Henrik Hedeman Olsen

Den 10. oktober 2024
MIM 110-24

KOMITÉNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH) i lerdUER, i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH) (komité-sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om at begrænse indholdet af polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH) i lerdUER, i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH). Forslaget er sat til diskussion og mulig afstemning på møde i REACH-komitéen den 21. oktober 2024. Kommissionen foreslår en begrænsning af salg og brug af lerdUER, der indeholder PAH over 50 mg/kg (0,005%) med en overgangsperiode på 12 måneder. En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Forslaget vil kunne medføre øgede omkostninger for brugerne af lerdUER. Forslaget har ingen væsentlige erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser for virksomhederne, da de fleste producenter i EU allerede har udfaset brugen af stenkulstjære og andre olieprodukter med højt indhold af PAH i produktionen af lerdUER. En vedtagelse af forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i EU og Danmark. Regeringen er enig i, at risikoen ved brugen af PAH i lerdUER ikke er tilstrækkeligt kontrolleret, og at der er behov for at begrænse anvendelsen. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet den lægger vægt på at grænseværdien for PAH i lerdUER sættes ned til 10 mg/kg (0,001%), og at der indføres en grænseværdi på 10.000 mg/kg (1%) med en passende kort overgangsperiode under 12 måneder.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt forslag om at begrænse indholdet af polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH) i lerdUER i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH). PAH kommer ofte fra stenkulstjære, som traditionelt har været brugt som bindemiddel i lerdUER.

Den 10. oktober 2024
MEM 110-24

Begrænsningsforslaget er fremsat på baggrund af et forslag udarbejdet af det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) i henhold til REACH artikel 69, stk. 1. Der træffes endelig afgørelse om begrænsning af stoffet i henhold til artikel 133, stk. 4 i REACH-forordningen og efter forskriftsprocedure med kontrol i artikel 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, jf. artikel 12 i forordningen nr. 182/2011.

Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for 2 måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på 4 måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget er sat til diskussion og mulig afstemning på møde i REACH-komitéen den 21. oktober 2024.

Formål og indhold

Polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH) er en gruppe af stoffer, der ofte findes som urenhed i små mængder i forskellige olieprodukter. PAH er kræftfremkaldende, meget svære at nedbryde i miljøet og ophobes i levende organismer. For at beskytte mennesker og miljø sætter REACH-forordningen grænser for indholdet af PAH i en række blandinger og artikler.

Stenkulstjære er et olieprodukt, som har et højt indhold af PAH. På grund af indholdet af PAH er stenkulstjære identificeret som et særligt problematisk stof og optaget på godkendelsesordningen i REACH-forordningen. To ansøgninger om godkendelse til brug af stenkulstjære til lerdUER er blevet afvist i 2022. Godkendelsesordningen har vist, at lerdUER til skeetskydning indeholder ca. 25% stenkulstjære. Stenkulstjæren kan give et PAH-indhold i lerdUER på omkring 25.000 mg/kg (2,5%). Pga. indholdet af stenkulstjære udledes PAH til miljøet ifm. fremstilling og brug af lerdUERne. Stenkulstjæren fungerer som bindemiddel i lerdUen. Der findes forskellige alternative bindemidler som f.eks. petroleumsbeg, naturlig harpiks og kunstharpiks. Harpikserne har et meget lav indhold af PAH.

Kommissionen har fremsat et forslag om en begrænsning af salg og brug af lerdUER, der indeholder over 50 mg/kg (0,005%) PAH. Forslaget gælder for summen af 18 PAH, der fungerer som indikatorer for alle PAH-stoffer. Kommissionen foreslår en overgangsperiode, så begrænsningen finder anvendelse 12 måneder efter, forslaget vedtages.

Det Europæiske Kemikalieagents (ECHAs) videnskabelige komité for risikovurdering (RAC) erklærede sig enig i forslaget udarbejdet af ECHA, ift. at en begrænsning af markedsføring af lerdUER med et PAH-indhold over 10.000 mg/kg (1%) skal træde i kraft 20 dage efter offentliggørelse i EU-tidende, og at grænseværdien sænkes til 50 mg/kg (0,005%) efter 12 måneder. ECHAs videnskabelige komité for socioøkonomisk vurdering (SEAC) har ifm. deres vurdering foreslået, at grænseværdien i begrænsningen af markedsføring af lerdUER med et PAH-indhold, der træder i kraft 20 dage efter offentliggørelse i EU-tidende, skal være på 1000 mg/kg (0,1%) i stedet for 10.000 mg/kg (1%). Begge forslag betyder i praksis, at brugen af stenkulstjære forbydes med en overgangsperiode på 20 dage. RAC og SEAC's begrundelse er, at de europæiske producenter stort set allerede har udfaset brugen af stenkulstjære. SEAC's forslag vil desuden i praksis betyde, at brugen af petroleumsbeg heller ikke vil kunne anvendes. Ligesom stenkulstjære har petroleumsbeg et forholdsvis højt indhold af PAH.

Den 10. oktober 2024

MIM 110-24

Kommissionen har valgt ikke at følge RAC eller SEAC's anbefalinger om en kort overgangsperiode på 20 dage for en begrænsning af markedsføringen af lerdUER med et PAH-indhold på over 10.000 mg/kg (1%) eller 1000 mg/kg (0,1%). Begrundelsen er, at Kommissionen har dårlige erfaringer med at indføre begrænsninger med en kort overgangsperiode på 20 dage, f.eks. fra begrænsningen af mikroplast i blandinger, hvor ulovligt julepynt strandede på skibe på vej til Europa.

Kommissionen har i stedet valgt at indføre en begrænsning af brugen af lerdUER, der indeholder over 50 mg/kg (0,005%) PAH, sammen med begrænsningen af markedsføring for at sikre, at udledningen til miljøet reelt stopper efter 12 måneder.

Østrig, Belgien og Nederlandene har allerede helt eller delvist begrænset indhold af PAH i lerdUER ved at indføre en grænseværdi på 10 mg/kg (0,001%). PAH-stofferne i de nationale forbud er ikke identiske med de 18 PAH i Kommissionens forslag, og begrænsningen gælder færre PAH-stoffer end Kommissionens forslag. Mange landes myndigheder har i deres miljøgodkendelser til skydebaner gjort brug af de standarder, som er udviklet ifm. begrænsningerne i Østrig, Belgien og Nederlandene.

ECHA og Kommissionen har i deres forslag valgt ikke at benytte den lave grænseværdi på 10 mg/kg (0,001%), fordi det betyder, at der er færre mulige alternativer til stenkulstjære, der kan anvendes i produktionen af lerdUER. De færre alternativer kan give problemer med forsyningssikkerheden, som pt. er yderligere under pres pga. krigen i Ukraine og de høje gaspriser. Grænseværdien på 50 mg/kg (0,005%) er desuden i tråd med International Shooting Sport Federations (ISSFs) vejledende grænseværdi for PAH i lerdUER.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om forslaget. Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Danmark har i dag ingen lovgivning på området, og forslaget har derfor ikke betydning for gældende dansk ret.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

Forslaget har ingen væsentlige erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser for virksomhederne, da de fleste producenter i EU allerede har udfaset brugen af stenkulstjære og andre olieprodukter, som petroliumsbyg, med højt indhold af PAH. I Danmark findes der én producent af lerdUER. I 1990 udfasede virksomheden brugen af stenkulstjære. Virksomheden har senest omstillet sin produktion af lerdUER fra petroliumsbyg til kunstharpiks, hvilket bragte indholdet af PAH i lerdUERne ned under 10 mg/kg (0,001%). Virksomheden har oplyst, at mange kunder efterspørger lerdUER, der

lever op til et indhold af PAH på 10 mg/kg (0,001%). Virksomheden er afhængig af deres tyske leverandør af kunstharpiks for at kunne opnå et lavt indhold af PAH.

Den 10. oktober 2024

MM 116-24

SEAC har vurderet, at der er teknisk anvendelige alternativer på markedet, og at alternativerne medfører en pris, der er ca. dobbelt så høj for brugerne af lerdueer. Omkostningerne ved forslaget er dog begrænsede, fordi langt de fleste producenter allerede bruger alternativerne, og de fleste brugere af lerdueer allerede betaler den højere pris. SEAC vurderer, at samlet set vil forslaget medføre højere omkostninger for brugerne af lerdueer i størrelsesordenen 3,4 mio. euro om året i EU.

En vedtagelse af forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, idet en grænseværdi på 50 mg/kg (0,005%) vil reducere udledningen substantielt. Anvendelse af lerdueer til skeetskydning estimeres at udlede minimum 270 tons PAH årligt til miljøet i EU. Udledningen er koncentreret på og i nærheden af skeet skydebaner.

Høring

Et notat om forslaget har været i høring i EU-Miljøspecialudvalget. Der er indkommet bemærkninger fra DI, som støtter begrænsningen. DI finder, at det er positivt at begrænse indholdet af PAH i lerdueer, så spredningen af PAH til miljøet fra lerdueer anvendt til skydetræning minimeres. Den foreslåede grænseværdi vil hindre anvendelsen af såvel stenkulstjære som petroliumsbeleg. Begge stoffer er relateret til uønskede effekter for såvel miljø og sundhed. Anvendelsen af stoffer i produkter til forbrugeres fritidsbrug og som udgør en miljørisiko ved anvendelsen, bør efter DI's holdning udfases med passende overgangsperioder.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. I tidligere afstemninger om begrænsninger af PAH, har de fleste lande støttet Kommissionens forslag.

Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at stoffer, som udgør en risiko for menneskers sundhed og miljø skal begrænses, når der kan identificeres en uacceptabel risiko. Regeringen er enig i at risikoen ved brugen af PAH i lerdueer ikke er tilstrækkeligt kontrolleret.

Regeringen finder, at tilgængelig viden om eksisterende regler og alternativer til anvendelsen af PAH i lerdueer understøtter muligheden for at fastsætte en lavere grænseværdi end 50 mg/kg (0,005%) PAH, som foreslået af Kommissionen. Regeringen mener, at der bør indføres en grænseværdi på 10 mg/kg (0,001%). Regeringen noterer sig, at andre lande har en grænseværdi for PAH i lerdueer på 10 mg/kg (0,001%), og at den danske producent af lerdueer vil kunne overholde en grænseværdi på 10 mg/kg (0,001%). Regeringen støtter derfor en lavere grænseværdi for PAH i lerdueer.

Regeringen finder, at når der ikke er givet godkendelse til brug af stenkulstjære til produktion af lerdueer i EU, så vil et markedsføringsforbud mod lerdueer med et indhold af PAH over 10.000 mg/kg (1%), med en overgangsperiode på 20 dage, stoppe evt. import fra producenter uden for EU. Et sådant importforbud vil understøtte de europæiske producenter. Regeringen er enig i Kommissionens overvejelser ift., at en overgangsperiode på 20 dage er for kort og giver problemer i implementeringen. Regeringen mener dog, at det stadigvæk er muligt relativt hurtigt at begrænse indholdet af PAH til 10.000 mg/kg (1%), og støtter, at der indføres en begrænsning i en passende kort overgangsperiode under 12 måneder, indtil grænseværdien nedsættes.

Den 10. oktober 2024
MIM 110-24

Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet den lægger vægt på at grænseværdien for PAH i lerdUER sættes ned til 10 mg/kg (0,001%), og at der indføres en grænseværdi på 10.000 mg/kg (1%) med en passende kort overgangsperiode under 12 måneder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.